

تحلیل الگوی فضایی شاخص‌های کیفیت زندگی در اجتماعات شهری (نمونه موردی اسلامشهر)

غلامرضا ملک شاهی

دانشیار گروه جغرافیای دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

اصغر آقایی

استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

وحید بارانی پسیان^۱

استادیار گروه جغرافیای دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

محمد حسن نامی

دانشیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه فارابی، تهران، ایران

معصومه مولوی

دانش آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا برنامه شهری دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۱۳

چکیده

توسعه جوامع شهر نشین بعد از تحولات صنعتی شدن، منجر به بروز تحولاتی در جوامع شهری شده است که یکی از جلوه‌های آن بروز ناهنجاری‌ها در جوامع شهری است که اغلب با کاهش مولفه‌ها و شاخص‌های کیفیت زندگی همراه بوده است. در این بین کاهش این مولفه‌ها در ابعاد مختلف اجتماعی و اقتصادی اثرات بسیاری بر تحولات جوامع شهری داشته است. این پژوهش که از نوع هدف کاربردی است و ماهیت توصیفی و تحلیلی دارد، مبتنی بر روش کتابخانه‌ای و میدانی تنظیم گردیده است. جامعه آماری ۳۸۴ نفر از ساکنان اسلامشهر بوده و نتایج حاصل از پرسشنامه در نرم افزار SPSS با استفاده از آزمون‌های کای اسکویئر برای تعیین سطح معناداری پاسخ‌ها، t استیودنت به منظور مقایسه میانگین‌ها مورد تجزیه و تحلیل گرفته است. پس از بیان نظریات و نقد آنها، نسبت به بررسی وضعیت مولفه‌های کیفیت زندگی در جوامع شهری پرداخته و در نهایت این نتیجه حاصل شده است که شهر اسلامشهر در مجموع در شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی، کالیدی، زیستی دارای کیفیت زندگی مطلوبی نبوده است. همچنین در پایان الگوی فضایی رضایت مندی اجتماعی و اقتصادی در شهر اسلامشهر نیز در قالب نقشه ترسیم شده است.

واژگان کلیدی: الگوی فضایی، کیفیت زندگی، اسلامشهر، SPSS

مقدمه

واژه کیفیت زندگی سرچشمه روشنی ندارد. کیفیت زندگی اگرچه جذابیت و معنی عام دارد، با این وجود یک تعریف پذیرفته عام ندارد. هر عبارتی که در تعریف کیفیت زندگی بکار رود، کیفیت زندگی یک فرد به حقایق عینی و خارجی زندگی اش و دریافت ها و ادراکات درونی و ذهنی او از این عوامل و نیز از خودش وابسته است (Lotfi S, 2009: 65). از دهه ۱۹۳۰م، محققان با روش های متنوع کیفیت زندگی را مطالعه کرده اند، آنان کوشیده اند تا اجزاء و عناصر کیفیت زندگی را معین نمایند و مناطق جغرافیایی مانند شهرها، ایالات و ملت ها را بوسیله شاخص های کیفیت زندگی، که آنها گسترش داده اند، مقایسه کنند (Liu, 1976: 89). علاوه بر محققان سازمان های بین المللی مانند (UNDP 1994) سازمان ملل و شورای توسعه فرامرزی (۱۹۹۶) شاخص های خودشان را برای کیفیت زندگی توسعه دادند. دلیل مهم برای چنین توجهی به کیفیت زندگی در تخصیص موثر منابع محدود و کمیاب نهفته است (Megone, 1990: 35). مطالعات مربوط به کیفیت زندگی در ابتدا بیشتر در زمینه های مربوط به سلامتی و توان بخشی معلولان، ناتوانی های جسمی و ذهنی، کهنسالان، کودکان و زنان بوده است. در واقع ابتدا این مفهوم جهت قشر هایی از مردم تعریف و بکار گرفته می شد که به علت شرایط اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و جسمی دچار مشکلات فراوان در زندگی خود بوده اند (Amini, 2006: 6) اما امروزه توافق جامعی میان محققان، سیاست گزاران و برنامه ریزان در خصوص نیاز به مطالعه کیفیت زندگی وجود دارد و اکنون این مفهوم به تمامی اقشار جامعه و در شکل های متفاوت و مختلف تسری یافته است (Pour Jafar et al., 2005: 8). کیفیت زندگی به عنوان یک اصطلاح مفهومی برای نمایش دادن میزان رضایت افراد و گروه ها از زندگی است که جنبه عینی و ذهنی آن را دربر می گیرد. طبق آمار های موجود نزدیک به نیمی از مردم جهان ساکن در نواحی شهری اند که همچنان روند رو به رشدی را دنبال می کند. رشد شهرنشینی که همراه خود صنعتی شدن با تولید انبوه کالا و خدمات متنوع در بعد کمی را یدک می کشد، مشکلات عدیده ای را برای بشر امروز به همراه آورده است. از جمله این مشکلات می توان به افزایش گسیختگی و ناهنجاری های زندگی در مناطق شهری اشاره کرد. که این مسئله نشانگر ثابت بودن کیفیت زندگی شهروندان و در بسیاری از موارد کاهش آن را به دنبال داشته است. این وضعیتی صرفاً منتهی به شهر های دیگر کشور ها نشده بلکه در ایران نیز آشفتهگی های ورود جریان صنعتی شدن به کشور خود را در کالبد کاهش سطح کیفیت زندگی در بسیاری از شهرهای کشور نشان داده است این وضعیت بویژه در اسلامشهر که زیر بنای تشکیل آن بر اساس مولفه مهاجرت پذیری از شهر های دور و نزدیک بوده است از عمق اجتماعی و اقتصادی مضاعفی برخوردار است. پژوهش حاضر به بررسی وضعیت مولفه های کیفیت زندگی در اسلامشهر پرداخته و در نهایت الگویی فضایی از وضعیت کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر ارائه می دهد.

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی، و از منظر ماهیت روش تحقیق، توصیفی تحلیلی می باشد. ابزار گرد آوری داده ها از نوع کتابخانه ای و همچنین میدانی (پرسشنامه) است، برای این منظور پرسشنامه ای تنظیم و میزان اعتبار و پایایی پرسشنامه از طریق آزمون آلفای کرونباخ ارزیابی شده است که جزئیات آن در جدول زیر آمده است جامعه آماری در این پژوهش عبارت است از شهروندان شهر اسلامشهر و نمونه منتخب عبارت از ۳۸۴ نفر از شهروندان که از طریق روش نمونه گیری با استفاده از فرمول کوکران به این عدد دست یافته ایم: در این فرمول N حجم نمونه، P

درصد توزیع صفت در جامعه، q درصد افراد فاقد صفت در جامعه، d تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه، t اندازه توزیع صفت در نسبت طبیعی را نمایش می دهد. مقدار N در فرمول فوق عبارت است از میزان جمعیتی که در اسلامشهر زندگی می کنند که حدود ۵۱۲۱۵۶ می باشند. مقدار شاخص t میزان ۱،۹۶، شاخص p برابر ۰،۷. شاخص q برابر ۰،۳، و بالاخره مقدار d نیز برابر ۰،۰۵ برآورد شده است.

$$N = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{n} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

روش نمونه گیری در این پژوهش به شیوه بدون جایگزین و از روش های تصادفی ساده خواهد بود. نتایج حاصل از پرسشنامه در نرم افزار spss با استفاده از آزمون های کای اسکویئر برای تعیین سطح معناداری پاسخ ها، t استیودنت به منظور مقایسه میانگین ها مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. همچنین خروجی نهایی این مدل ها به منظور ارائه دید فضایی بهتر و کارآمد تر در قالب نقشه هایی با استفاده از نرم افزار GIS ارائه گردیده است. در این بخش نیز پس از جمع آوری داده های مورد نظر از مراجع ذیربط از تحلیل های موجود در قسمت Spatial Analyst استفاده شده است.

آزمون کلمونوگروف- اسمیرانف

این آزمون از نوع ناپارامتری است و برای ارزیابی همقوارگی متغیرهای رتبه ای در دو نمونه (مستقل و یا غیر مستقل) و یا همقوارگی توزیع یک نمونه با توزیعی که برای جامعه فرض شده است، به کار می رود (اسمیرانف یک نمونه ای). این آزمون در مواردی به کار می رود که متغیرها رتبه ای باشند و توزیع متغیر رتبه ای را در جامعه بتوان مشخص نمود. این آزمون از طریق مقایسه توزیع فراوانی های نسبی مشاهده شده در نمونه با توزیع فراوانی های نسبی جامعه انجام می گیرد. این آزمون ناپارامتری است و بدون توزیع است اما باید توزیع متغیر در جامعه برای هر یک از رتبه های مقیاس رتبه ای در جامعه بطور نسبی در نظر گرفته شود که آنرا نسبت مورد انتظار می نامند. آزمون کالماگورف-

اسمیرانف دو نمونه ای Two- Sample Kalmogorov- Smiranov Test

جدول ۲: آزمون کلمونوگروف

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test		
		jensiat
	N	384
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	1.2682
	Std. Deviation	.44362
Most Extreme Differences	Absolute	.459
	Positive	.459
	Negative	-.273
	Test Statistic	.459
	Asymp. Sig. (2-tailed)	.126 ^c
a. Test distribution is Normal.		
b. Calculated from data.		
c. Lilliefors Significance Correction.		

Source(Research findings)

با توجه به نتایج مندرج در جدول فوق و مقدار SIG که برابر ۰،۱۲۶ بوده و از مقدار ۰،۰۵ بیشتر است لذا در این پژوهش از آزمون های پارامتریک نظیر t، پیرسون و ... استفاده خواهد شد. به طور کلی مهمترین اهداف پژوهش حاضر

عبارت است از: سنجش میزان رضایتمندی شهروندان از کیفیت زندگی در اسلامشهر با توجه به مولفه های اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، زیستی ترسیم الگویی فضایی و پهنه بندی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر. به طور کلی پژوهش های بسیاری در زمینه کیفیت زندگی در جوامع شهری به ثبت رسیده است. شاید اولین پژوهش ها مربوط به دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ بر می گردد به گونه ای که از اولین پژوهشگران در این زمینه می توان به کمپ بل، گاورز، رودگرز و ... اشاره کرد که در رشته های مختلف جامعه شناسی، روان شناسی و.. مشغول به پژوهش بوده اند. اما در داخل نیز پژوهش گران بسیاری در این زمینه قلم فرسایی نموده اند که از ان میان و نیز نمونه های بروز تر می توان به موارد زیر اشاره کرد: فاطمه رحیم بخش و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله ای تحت عنوان بررسی کیفیت زندگی در روستا های در آب آستانه و بابا پشیمان استان لرستان به ابعاد سازنده کیفیت زندگی روستاییان مانند آموزش، بهداشت، زیر ساخت ها، امنیت، محیط سکونتی و دسترسی به اطلاعات پرداخته اند و بر اساس یافته ها در روستای بابا پشیمان ۸۱ درصد و در روستای درآب ۶۴ درصد این مولفه ها در کیفیت زندگی روستاییان تاثیر گذار بوده اند. خواجه شاهکوهی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله با عنوان بررسی سطح کیفیت زندگی در ناحی شهری (مطالعه موردی شهر نیشابور) ضمن بیان مبانی نظری و طرح دیدگاه ها نتایج پژوهششان حاکی از متفاوت بودن ابعاد اقتصادی _ اجتماعی و کالبدی کیفیت زندگی در سطوح نواحی مختلف، با ضریب معناداری ۹۹٪ است. همچنین نتایج آزمون اسپیرمن نیز بیانگر آن است که میان احساس تعلق به مکان در بین شهروندان ناحیه مورد مطالعه و کیفیت زندگی آنان رابطه معناداری در سطح ۹۹٪ وجود دارد به این نحو که هرچه میزان تعلق به زندگی در ناحیه بیشتر باشد، کیفیت زندگی بالاتر است.

مبانی نظری پژوهش

ایده و مفهوم کیفیت زندگی یک ایده چند وجهی است که با یک پهنه وسیع از شاخص ها در زیر یک سایه قرار دارد . در عین حال موضوعی میان رشته ای و بنابراین مفهومی چند بعدی است. اصولاً کیفیت زندگی واژه ای پیچیده و کیفی در رابطه با شرایط و وضعیت جمعیت، در یک مقیاس جغرافیایی خاص (شهر، منطقه، محله، بخش و...) است. کیفیت زندگی از دیدگاه های متفاوتی تعریف شده است و اگرچه اجماع بسیار کمی درباره تعریف کیفیت زندگی وجود دارد اما بعضی از مهمترین این تعاریف به شرح زیر هستند: یک تعریف ساده آن عبارتست از رضایت کلی فردی از زندگی (Tuan Seic, 2000: 33). کیفیت زندگی یک مفهوم پهناور است که دربردارنده برداشت هایی از یک زندگی خوب و دارای رضایتمندی و شادی است. اغلب مفهوم زندگی رضایتمند و زندگی شاد در مفهوم رفاه یا خوشی که دربردارنده رضایت از زندگی و احساسات مثبت و منفی است، ترکیب می شوند (Mc Crea & et al., 2004:3). مفهوم کیفیت زندگی یک متغیر مرکب می باشد که از چندین متغیر متأثر می گردد. تغییر در سطح درآمد مردم، شرایط زندگی، وضع سلامت، محیط، فشار روحی روانی، فراغت، شادمانی خانوادگی، روابط اجتماعی و چندین متغیر دیگر نظیر آن، که به شکل مرکب کیفیت زندگی و تغییرات آن را تعیین می کنند (ادر جدول زیر مهمترین شاخص های مورد استفاده در مطالعات مربوط به کیفیت زندگی آورده شده است:

جدول ۱: انواع شاخص های کیفیت زندگی

Zivelova & Jansky, 2008, 1-14	مسکن /اقتصادو کار (نوع فعالیت اقتصادی، بیکاری، میانگین درآمد) منابع و محیط (حفظ اراضی پیرامون شهر) محیط شهر (نرخ رشد ترافیک، دسترسی به خدمات) بهداشت و مراقبت های بهداشتی و امید به زندگی، مرگ های نابهنگام (مرگ و میر کودکان) یادگیری و مهارت /جامعه ای امن (میزان جرایم، نوع جرایم، ترس از وقوع جرم در شهر) ساحل) مسکن (مساکن قابل نگهداری، میانگین افراد در هر اتاق، خانه های تخریبی) بی خانمان ها.
Cardinal and K.Adin, 2005: 5-7	فرهنگی (درصد ساکنان بومی، درصد افراد فعال در مراسم مذهبی) بهداشتی (درصد کودکان فوت شده زیر یک سال، امید به زندگی، درصد افراد با بیماری های خاص) آموزشی (نرخ فارغ التحصیلات در سطوح عالی، تعداد مدارس و مراکز آموزش عالی، تعداد دانش آموزان و اساتید) جرم و امنیت (تعداد افراد زندانی، تعداد شورش ها، دزدی و دعوا و اعتیاد) اشتغال (نرخ اشتغال) درآمد (درصد افراد زیر خط فقر، متوسط درآمد) منابع و سرزمین (میزان فضای سبز، میزان نواحی حفاظت شده، هوا، کیفیت هوا، گازهای آلوده کننده رودخانه و
Bonaiuto et al, 2003	(جنبه های فضایی) بیشتر فضای معماری برنامه ریزی، سازمان و قابلیت دسترسی به فضا، فضای سبز(جنبه های انسانی) مردم و روابط اجتماعی(جنبه های کاربردی) شامل رفاه، گذران اوقات فراغت، فعالیت های تجاری، خدمات حمل و نقلی(جنبه های زمینه ای) شامل مرحله ی زندگی، سلامت محیطی، امنیت بالا
Friedman, 1997: 21	(شاخصهای اقتصادی) درآمد، ثروت و اشتغال(شاخصهای محیطی) درصد مساکن استاندارد، کیفیت هوا، هزینه ی حمل و نقل خانواده(شاخص سلامت) مرگ و میر کودکان کمتر از یک سال، به ازای ۱۰۰۰ مولید و نرخ خودکشی گزارش شده(شاخصهای آموزشی) کودکان و بزرگسالان در حال تحصیل و مراکز آموزشی(شاخصهای مشارکت و همیاری) (شاخص امنیت اجتماعی) دزدی و اعتیاد

Source (Faraji Molayi,2010)

رویکرد فلسفی به مفهوم کیفیت زندگی

نگاهی به تاریخ فلسفه نشان میدهد که بهزیستی احساسی، که معرف زندگی خوب است، همواره از جانب متفکران سرشناسی چون اپیکور، هابز، استوارت میل، آکویناس، بنتهام مورد تاکید قرار داشته است. با وجود این ریشه تفکر مدرن در مورد سعادت بشر و رابطه آن با چگونگی زندگی وی جز تا زمان پیدایش خط نمی توان با قاطعیت دنبال کرد از نظر تاریخی، تامل در مورد عوامل تشکیل دهنده سلامت و سعادت بشر بیشتر در کارهای فیلسوفان و عالمان دینی مشاهده می شود.

ارسطو و اپیکور

ارسطو سعادت بشری را در کسب حداکثر فضیلت از راه رعایت اصول اخلاقی و التزامهای حفظ سلامت جسمانی حتی به قیمت صرف نظر کردن از مسیر لذت، میسر می دانست. در حالیکه اپیکور معتقد بود که کسب حداکثر لذت و دوری از هرگونه رنج، راز نیل به سعادت بشری است. اگر چه بسیاری از محققین معتقدند که فضای کنونی حاکم بر فلسفه غرب متأثر از جریان فکری دوم است. لیکن مایه های فکری هر دو تفکر نشان دهنده ی تلاش برای مفهوم سازی و قابل اندازه گیری کردن چگونگی زندگی افراد است. (Mokhtari, Nazari:2010:57)

جان راولز

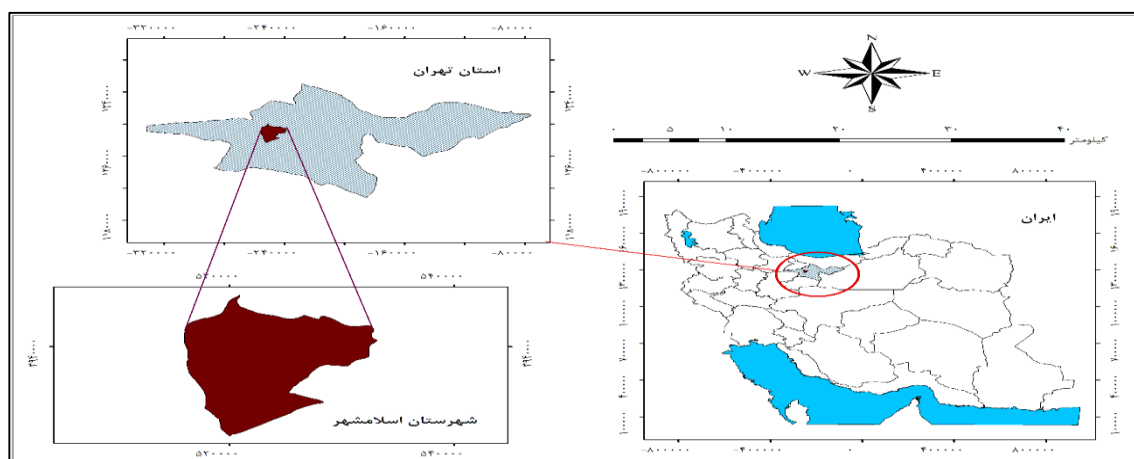
جان راولز فیلسوف علم اخلاق در خصوص مفهوم عدالت اجتماعی به عنوان یکی از مولفه های کیفیت زندگی اینگونه استدلال کرد: همانگونه که حقیقت اساس مکتبهای فکری است، عدالت نیز اساس اولیه نهادهای اجتماعی می باشد. این نظریه هر چند دقیق و مقرون به صرف باشد اما حقیقت نداشته باشد باید رد یا تجدید نظر شود. هم چنین اگر قوانین و نهادها کارآمد و سازمان یافته باشد اما در آنها عدالت لحاظ نشده باشد، باید منسوخ شوند. وی با استفاده از تفکر فایده گرایانه عنوان می کند: نکته اصلی این است که جامعه کاملاً منظم و عدالت در آن برقرار است. اگر نهادهای عمده آن زمینه دستیابی سیاستمداران و تصمیم گیرندگان جامعه را فراهم کنند تا بتوانند از میان راهکارها و نتایج مختلف وضعیت تندرستی، انتخاب خود را انجام دهند و آنها را با هزینه های معادل مقایسه کنند تا رفاه مورد انتظار شهروندان را افزایش دهند در این صورت پژوهش های مربوط به این امر نباید تنها به پارامترهای پزشکی محدود

گردند بلکه باید پارامترهای اقتصادی و اجتماعی را نیز شامل شوند. راولز با این دیدگاه خود باعث بروز اعتراضات سیاسی و اخلاقی زیادی شد. هر چند نمی‌توان عدالت را تضمین کرد اما با توجه به محدودیت منابع باید حداقل خدمات را به افراد جامعه ارائه داد. (همان، ۶۰).

محدوده مورد مطالعه

اسلامشهر از نظر تقسیمات سیاسی کشور یکی از نقاط شهری استان تهران و جزو بخش مرکزی شهرستان اسلامشهر محسوب می‌شود. این شهر در نواحی میانی شمال غرب منطقه مرکز فلات ایران در موقع جغرافیایی ۳۵/۳۱ عرض شمالی از خط استوا و ۵۱/۱۴ طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). اسلامشهر بر روی یکی از مهمترین محورهای ارتباطی استان تهران - ساوه و خط آهن تهران - قم در ۲۲ کیلومتری راه زمینی جنوب غربی پایتخت واقع شده است. اسلامشهر تا ساوه از غرب شهر ۱۱۵ کیلومتر فاصله دارد و نزدیک ترین نقاط شهری به اسلامشهر غیر از تهران عبارتند از: اکبر آباد (نسیم شهر) در نزدیکی و غرب شهر و رباط کریم در جنوب غربی با فاصله ۲۰ کیلومتری و شهریار با فاصله ۲۶ کیلومتر در شمال غرب قرار دارد. مکان استقرار شهر به نحوی است که در نیمساز زاویه و خط مهم ارتباطی آزاد راه تهران - قزوین و تهران - قم قرار داشته و توسط یک جاده آسفالت به نام احمدآباد مستوفی به جاده ی کمربندی و سپس به جاده ی کرج و نهایتاً اتوبان کرج و از سمت جنوب نیز از طریق جاده ی واوان به اتوبان قم ارتباط دارد. در سطح شهر هیچ گونه عارضه ی طبیعی قابل ملاحظه ای موجود نیست تنها عوارض موجود در طرفین غرب و شرق مسیل دو رودخانه ی کرج و حسین آباد سیاب می باشد (Abdollaahi, 2008:34). شهرستان اسلامشهر که در آغاز دهه هفتاد از محدوده شهرستان ری جدا شده است با مساحتی حدودی ۲۲۵ کیلومتر مربع در جبهه شرقی محدوده و همجوار با محدوده قانونی شهر تهران (منطقه ۱۸ شهرداری تهران) قرار دارد و قلمرو شهرستان اسلامشهر تا مرز رودخانه کرج ادامه دارد. در امتداد محور جاده ساوه پس از تقاطع رودخانه کرج محدوده شهرستان رباط کریم آغاز می‌شود که در جنوب شهرستان شهریار واقع و در امتداد با مسیر رودخانه شور محدوده این شهرستان از طرف جنوب هم محدوده می‌شود. هر دو شهرستان از طرف جنوب شرقی با شهرستان ری همجوار می‌باشند. شهرستان اسلامشهر به لحاظ وسعت نیز کوچکترین شهرستان استان تهران محسوب می‌شود. اسلامشهر از سطح دریا در مرکز شهر ۱۰۵۵ متر و در شمالی ترین نقطه یعنی در موسی آباد ۱۰۸۲ متر و در جنوبی ترین نقطه یعنی شهرک واوان به ۱۰۳۵ متر می‌رسد. شیب شهر از شمال به جنوب بسیار ضعیف بوده و شیب عمومی شهر کلاً از شمال به جنوب با کمی تمایل در بعضی مناطق به سمت شرق می‌باشد و شیب این خیابان‌ها در سطح شهر اکثراً از شمال به جنوب شرق تداوم دارد.

شکل ۱: نقشه موقعیت شهر اسلامشهر در کشور و استان تهران

Source: (<http://mbot.ir>&Research findings)

زمین شناسی

زمین های شهر و اطراف آن با توجه به استقرار شهر در بخشی از دشت های هموار جنوبی، از ویژگی های زمین ساختی این دشت که از تشکیلات آبرفتی و رسوبی تشکیل گردیده برخوردار است. رسوبات آبرفتی اواخر دوران چهارم سراسر دشت را از شن و ماسه، قلوه سنگ و رس پوشانده است. در سمت غربی شهر مسیل رودخانه کرج شامل بستر رود و کنه های نزدیک به آن از رسوبات عصر حاضر بوده و از قلوه سنگ و شن و ماسه با ضخامت کم به وجود آمده است (همان: ۵۸، به نقل از سازمان زمین شناسی کشور، ۱۳۷۵) دشت های رسوبی رودخانه ای ۵۰/۱ درصد، دشت های رسوبی دامنه ای ۲۱/۷ درصد، فلات ها و تراس های فوقانی ۲۰/۷ درصد، تپه ها ۴/۸ و کوه ها ۳/۷ درصد از اراضی کل حوزه را به خود اختصاص داده اند (Parnoon,2008:25)

درجه حرارت

متوسط درجه حرارت سالیانه در شهرستان ۱۷/۱ درجه سانتیگراد و حداقل مطلق درجه حرارت ۱۴/۸- و معدل حداکثر درجه حرارت در تیرماه ۳۶/۴ درجه سانتیگراد و کمترین درجه حرارت در دی ماه ۱/۴- درجه و دامنه تغییرات درجه حرارت در تیرماه یعنی تفاوت بین متوسط حداکثرها و حداقل ها به طور متوسط بین ۱۰ تا ۲۵ سانتیگراد در ماه های مختلف سال تغییر می یابد.

رطوبت نسبی

به دلیل وضع جغرافیایی خاص منطقه و قرار گرفتن این شهرستان در نزدیکی جریان هوایی مناطقی گرم و کویری و کمبود بارندگی، مقدار رطوبت هوا در سال نسبتاً پایین است. به طور متوسط خشکی هوا در اواخر بهار و اوایل تابستان به حداکثر خود می رسد و ماه های خرداد و تیر با متوسط نم نسبی ۴۳٪ خشکترین ماه سال را تشکیل می دهند. مرطوب شدن هوا از آبان شروع تا اسفندماه ادامه پیدا می کند. به طوری که در ماه های آذر، دی، بهمن به ترتیب با متوسط ۶۵، ۶۳ و ۶۰ درصد معرف مرطوب ترین ماه های سال در اسلامشهر می باشند (Master Plan of Islamshahr, City,2009).

منابع آبی

اسلامشهر در جنوب رشته کوه‌های البرز مرکزی و بر روی آبرفت‌های سیلابی یا مخروط افکنه سیلاب‌های جاری شده از دامنه‌های جنوب البرز مرکزی واقع شده است و تنها چند رودخانه فصلی در آن وجود دارد که عبارتند از: رودخانه کرج و رودخانه کن.

رودخانه کرج از شرق شهرستان به جنوب منتهی می‌باشد و مناطقی از مزارع کشاورزی اطراف را آبیاری می‌کند. رودخانه کن، از شمال به جنوب غربی می‌باشد و کانال معروف نواب صفوی از آن منشعب گشته است. رودخانه شادچای و سیاب: در جنوب شهرستان جاری هستند و دارای آب دهی بسیار کمی هستند. اما در ارتباط با آب‌های زیرزمینی رسوبات آبرفتی دوران چهارم که سراسر دشت تهران و اسلامشهر را پوشانده است منبع اصلی ذخیره آب‌های زیرزمینی منطقه اسلامشهر می‌باشد. منبع اصلی تغذیه سفره‌های زیرزمینی آب در گذشته رودهای کرج و کن و سیلاب‌های فصلی ناشی از نزولات جوی تشکیل می‌دادند و اکنون به علت مهار آب رودخانه کرج صرفاً سیلاب‌های فصلی و کمی هم آب رود کن تشکیل می‌شود. عمق سفره‌های آب زیرزمینی در سطح اسلامشهر و محدوده نزدیک آن از شمال به جنوب و شمال غرب به جنوب شرق کاهش می‌یابد (Parnoon, 2008: 25) لازم به ذکر است که افزایش بی‌رویه جمعیت و منابع محدود آب همراه با شرایط نامساعد طبیعی چون عدم نفوذپذیری خاک؛ عدم تغذیه‌ی کافی سفره‌های زیرزمینی آب و پایین بودن بارندگی سالانه از جمله عوامل محدود کننده تأمین آب اسلامشهر می‌باشد. قبل از توسعه‌ی اسلامشهر و ازدیاد جمعیت آن آب مصرفی اهالی روستاهای اولیه‌ی آن از طریق قنات و چاه‌های محلی تأمین می‌شد تأسیسات آبرسانی اسلامشهر دارای ۶۴ حلقه چاه می‌باشد که جمعاً ۵۲ حلقه‌ی آن توسط شرکت آب و فاضلاب جنوب غربی تهران بهره‌برداری می‌گردد و در سال‌های اخیر شبکه‌گذاری آن نیز ضمن تحویل از بخش خصوصی اصلاح و ساماندهی شده و بخشی از آب این منطقه از چاه‌های حفر شده در جنوب غربی تهران (یافت آباد) که آبدهی خوبی نیز دارد توسط شرکت آب و فاضلاب جنوب غربی تهران تأمین گردیده است. عمق متوسط چاه‌ها در این شهر برابر ۸۰ متر بوده که در سال‌های اخیر شهرداری و آب و فاضلاب منطقه اسلامشهر چاه‌های به عمق ۲۰۰ متر نیز حفر کرده است. میزان آبدهی چاه‌ها متفاوت بوده چاه‌های بالای خط آهن ۳۰ متر در ثانیه و چاه‌های پایین تر از خط آهن معمولاً ۱۵ تا ۲۰ لیتر در ثانیه آبدهی دارند و روزانه ۵۵۰۰۰ متر مکعب بهره‌برداری می‌شود به منظور رفع کمبود آب اسلامشهر شهرداری به دنبال اجرای طرح‌های آبرسانی در سه نقطه‌ی شهری سه منبع ده هزار متر مکعبی در محلات باغ نرده و موسی آباد و باغ فیض اجرا نموده است. آب مصرفی اهالی توسط ۲۵ شبکه توزیع جداگانه که هر کدام محدوده‌ی معینی را زیر پوشش خود دارند تأمین می‌شود.

خاک

در مطالعات صحرائی ۲۲ سری خاک در ۲ واحد فیزیوگرافی (مخروط افکنه‌های آبرفتی سنگریزه وار و واحد فیزیوگرافی دشت آبرفتی دانه‌ای) تشخیص داده شده که سری خاک‌های احمد آباد مستوفی، نظام آباد، قاسم آباد و سیمون بعنوان چهار نمونه از خاک‌های شهرستان اسلامشهر در مطالعات مزبور شناسایی گردید.

پوشش گیاهی

شهر اسلامشهر دارای پوشش گیاهی ضعیفی می باشد. گیاهان غالب در محدوده شهر عبارتند از: درمنه، گون، علف گندمی، زلف پرزن، جو وحشی، علف پشمکی، چوبک، کلاه میر حسین، گل گندم، ریواس و مریمی می باشد. اما محدوده شهر و اراضی پیرامونی دارای خاک بسیار حاصلخیز و مستعد فعالیت کشاورزی می باشد.

پیشینه تاریخی اسلامشهر

پژوهش ها و بررسی های انجام شده در جنوب و جنوب شرقی شهرستان اسلامشهر حکایت از این دارد که این منطقه از کهن ترین سکونتگاههای ایران زمین بوده است. بررسی های انجام شده در تپه های تاریخی واوان و اشیاء به دست آمده از آن توسط باستان شناسان سازمان میراث فرهنگی کشور قدمت این منطقه را به دوران فرمانروایی ساسانیان می رساند. علاوه بر تپه تاریخی واوان، تپه تاریخی مافین آباد در جنوب شهرک قائمیه نیز از سوی سازمان میراث فرهنگی در فهرست آثار ملی تهران به ثبت رسیده اند. اما متأسفانه هیچ کدام از آنها به صورت دقیق مورد شناسایی قرار نگرفته و کارشناسان بر این عقیده اند که تپه های موجود آثار گرانبهایی از دوران قبل و بعد از اسلام را در خود جای داده اندپیدایش و هسته اولیه اسلامشهر قالبی از شرایط تاریخی، عوامل طبیعی، مجاورت، مسیر راههای اصلی، و هسته های اولیه روستایی (شکل دهنده آن) می باشد.

هر چند این منطقه تا قبل از سال ۱۳۴۰ به عنوان یک منطقه شهری محسوب نشده ولی در این شکی نمی توان داشت که این ناحیه همواره جزئی از مراکز قدرت سیاسی همجوار چون ری و تهران بوده و به علت حاصلخیزی زمین مورد توجه حاکمان وقت قرار داشته و تحولات آن خواه ناخواه این منطقه را نیز تحت تأثیر قرار می داده است. در دوران حکومت خلفای عباسی ایالت ری یکی از شهرهای آباد ایران بوده و مهدی و هارون الرشید مدتی را در آنجا اقامت گزیده و توجه خاصی به آن داشتند و طبعاً این منطقه نیز به دلایل فوق مدنظر بوده است. چنانکه احداث روستای موسی آباد که هم اکنون به عنوان یکی از محلات شهری می باشد به موسی الهادی برادر هارون الرشید در سال ۱۴۶ ه ق نسبت می دهند. وجود امامزاده های متعدد که قدمت بعضی از آنها به عهد صفویه و قاجاریه می رسد دلیل دیگر بر اثبات منظور ما می باشد. صاحبان قدرت در دوره های مختلف به ویژه در عصر صفویه و قاجاریه به علل سیاسی تعدادی از ایلات و قبایل طاعی را که از اطاعت آنها سر می تافتند به این منطقه کوچانده و یا رانده اند.

پیدایش اسلامشهر در واقع در حول قلعه ای به نام قاسم آباد شاهی شروع و سابقه ی سکونت در آن حداقل به قرن دهم ه ق می رسد. ساکنان قلعه در اطراف آن به زراعت و کشاورزی می پرداختند و در مواقعی که تمرکز سیاسی در کشور از بین می رفت در برابر یاجیان و چپاولگران از خود دفاع می نمودند. به مرور زمان خانوارهای روستایی بر اثر ازدیاد جمعیت در اطراف قلعه شروع به ساختن اماکن مسکونی نمودند. در سال (۱۳۴۱ ه. ش) با به اجرا گذاشتن طرح اصلاحات ارضی سیل مهاجرت بی رویه روستاییان به نقاط شهری به ویژه تهران آغاز گردید و در پی آن اسلامشهر به واسطه مجاورت با تهران و ارزان بودن زمینهای آن و... مورد توجه مهاجران قرار گرفت و به تدریج بر جمعیت آن افزوده شد. مقدمات تشکیل شهر به عنوان یک نقطه جغرافیایی معین، از همین زمان نضج می گیرد و شهرک سازی ها و ساختمان سازی ها در حد فاصل خط آهن تهران- قم و اطراف جاده ی تهران- ساوه، به ویژه روستای قاسم آباد شاهی شروع و جمعیت آن رشد چشمگیری پیدا نمود. در سال ۱۳۴۵ به علت افزایش جمعیت و توسعه نقاط مسکونی با موافقت مقامات مسئول، در آن شهرداری دایر گردید و از سال ۱۳۵۵ اماکن مسکونی و تجاری

فراوانی در نقاط مختلف فعلی آن ساخته شد. در سال ۱۳۶۵ توسعه ی شهری با ادغام روستاهای اطراف مانند صالح آباد و واوان و ... گسترش یافته و فضای شهری فعلی را به خود می گیرد. منطقه ی اسلامشهر تا سال ۱۳۶۲ یکی از نقاط پرجمعیت استان تهران بوده، اما در سال ۱۳۶۷ بر اساس مصوبات تقسیمات کشوری به بخشدار ی مبدل و تحت پوشش فرمانداری شهرستان ری درآمد و نهایتاً با تصویب هیأت محترم وزیران در سال ۱۳۷۳ از بخش به شهرستان اسلامشهر ارتقاء یافت (Master Plan of Islamshahr City, 2009).

ویژگیهای جمعیتی

با امعان نظر به اعداد جدول شماره ۲ مشاهده می شود که بالاترین بعد خانوار مربوط به سال ۱۳۴۵ می باشد که نرخ رشد بالای جمعیت منجر به افزایش تعداد خانوار شده است. همچنین با نزدیک شدن به سال ۱۳۸۵ از بعد خانوار کاسته شده است. با توجه به اینکه بعد خانوار در سال ۱۳۸۵ در کل کشور ۴/۰۳ و در استان تهران ۳/۶۰ بوده بنابراین مشخص می گردد که بعد خانوار در اسلامشهر از کل کشور و استان تهران بالاتر بوده است. همچنین در سال ۱۳۹۰ تعداد خانوار کل کشور به ۲۱۱۸۵۶۴۷، بعد خانوار کل کشور ۳/۵۵ و بعد خانوار مناطق شهری ۳/۴۸ می رسد. همچنین بعد خانوار شهری ۳/۵ و روستایی ۳/۷ می باشد که بعد خانوار در سال ۵۹۱۳ در کل کشور، مناطق شهری و روستایی نسبت به سال ۱۳۷۵ کاهش یافته است.

جدول ۱: تعداد و بعد خانوار اسلامشهر از ۴۵ تا ۹۵

سال	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۵
تعداد خانوار	10682	47806	53163	91293	168288
بعد خانوار	4/70	4/5	4/99	3/91	3/9

Source(Research findings)

یافته های پژوهش

رضایت مندی از کیفیت اجتماعی شهر

در پرسش چهارم در زمینه شاخص های اجتماعی کیفیت زندگی پرسش شده است که در این زمینه این شاخص در ۳ مولفه امنیت، سرزندگی و حکم روایی شهری آمده است. پاسخ های دریافتی در برخی ابعاد از وضعیت مطلوب و در برخی دیگر از وضعیت بد منطقه از این منظر حکایت دارد. به گونه ای که گزینه های کم و خیلی کم در میان سایر گزینه ها از فراوانی بیشتری برخوردار است. در زمینه معنی داری پاسخ های دریافت شده، مجدداً در این بخش نیز از آزمون کای اسکوتر استفاده شده است.. که با توجه به میزان میانگین، انحراف معیار و نیز سطح خطای اندازه گیری شده (Sig) می توان بر معنی دار بودن پاسخ های دریافت شده مهر تایید نهاد. جزئیات بیشتر این بخش نیز در جدول ۴-۹ آمده است.

جدول ۲: شاخص اجتماعی کیفیت زندگی

تحلیل الگوی فضایی شاخص های کیفیت... ۱۲۱

عنوان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	خی دو	میزان خطا
امنیت رفاهی (حمل و نقل و خدمات)	۱۵۰	۱۰۷	۷۲	۱۰	۴۵	۱,۶۶۶۷	۰,۵۸۱۱۱	a۱۵۳,۲۱۴	۰,۰۰۰
امنیت تردد کودکان و بانوان در شب	۱۲۳	۹۱	۶۷	۴۹	۵۴	۲,۲۰۰۵	۱,۳۰۴۳	a۴۸,۵۰۰	۰,۰۰۰
امنیت تردد در ساعات پایانی شب	۱۷۰	۹۹	۶۲	۳۲	۲۱	۲,۵۳۱۳	۱,۴۱۲۰۲	a۱۸۹,۰۴۷	۰,۰۰۰
امنیت در عبور عابران پیاده	۲۳۲	۱۱۲	۲۲	۱۵	۳	۲,۰۴۹۵	۱,۹۱۶۲۳	a۴۸۹,۵۱۶	۰,۰۰۰
ایمنی در مقابل بلایای طبیعی (زلزله، سیل)	۱۶۶	۱۰۲	۷۸	۳۱	۷	۱,۵۵۴۷	۰,۸۳۱۵۸	a۲۰۲,۶۴۱	۰,۰۰۰
وجود و عملکرد مناسب مراکز انتظامی ا	۱۵	۱۱	۷۱	۱۸۱	۱۰۶	۱,۹۸۷	۱,۰۶۰۷۳	a۲۵۹,۰۲۱	۰,۰۰۰
وجود فضاهای بلااستفاده و متروک	۵۴	۴۷		۱۳۴	۱۴۹	۳,۹۱۶۷	۰,۹۶۰۴۹	b۸۷,۶۸۸	۰,۰۰۰
عدم تردد افراد شرور و بزهکار	۱۲۹	۱۴۶	۸۳	۲۶		۳,۷۲۱۴	۱,۴۳۹۰۹	b۹۰,۱۸۸	۰,۰۰۰
روشنایی مناسب معابر در شب	۱۳۷	۱۲۵	۳۸	۶۰	۲۴	۲,۰۱۵۶	۰,۹۰۸۲	a۱۳۷,۰۱۶	۰,۰۰۰
احساس تعلق به محله	۱۲۲	۱۱۰	۶۷	۵۷	۲۸	۲,۲۴۲۲	۱,۲۶۰۴۴	a۷۸,۳۱۸	۰,۰۰۰
جذابیت و تنوع در محله	۱۱۲	۶۳	۲۹	۷۵	۱۰۵	۲,۳۷۲۴	۱,۲۶۷۹۵	a۵۸,۷۶۰	۰,۰۰۰
روابط اجتماعی بالا در محله	۱۵۱	۱۱۷	۵۰	۲۹	۳۷	۲,۹۹۴۸	۱,۶۲۰۶۸	a۱۵۲,۴۵۸	۰,۰۰۰
احساس آلوده در صورت ترک محله	۱۳۱	۸۶	۶۰	۵۸	۴۹	۲,۱۷۷۱	۱,۲۹۰۶۲	a۵۷,۶۹۳	۰,۰۰۰
تعامل با همسایگان و دوستان در محله	۱۵۱	۹۳	۷۸	۳۱	۳۱	۲,۵	۱,۴۱۶۰۶	a۱۲۹,۷۵۰	۰,۰۰۰
میزان رضایت از عملکرد شهرداری	۱۲۷	۱۰۴	۳۴	۶۴	۵۵	۲,۲۱۳۵	۱,۲۶۶۶۵	a۷۴,۶۲۰	۰,۰۰۰
میزان تأثیرگذاری ساکنان در تصمیمات محلی	۶۱	۱۱۳	۱۰۸	۵۷	۴۵	۲,۵۲۰۸	۱,۴۵۲۳۲	a۵۱,۲۶۰	۰,۰۰۰
رعایت حقوق شهروندی	۱۸۵	۹۶	۲۶	۵۴	۲۳	۲,۷۷۰۸	۱,۲۲۴۰۳	a۵۱,۲۶۰	۰,۰۰۰

Source (Research findings)

شاخص زیستی کیفیت زندگی:

در پیش بعدی از مردم در رابطه با وضعیت کیفیت زندگی از نظر شاخص زیستی سوال شده است در این زمینه دو مولفه مورد نظر بوده است: وضعیت کیفیت هوا و مسائل و مشکلات مرتبط با آن، بهداشت محیط. وضعیت پاسخ ها حاکی از فراوانی بالای پاسخ ها در گزینه های کم و خیلی کم و متوسط می باشد که بیانگر وضعیت بد شاخص زیستی کیفیت زندگی در شهر می باشد. پاسخ های دریافتی پس از جمع آوری پرسشنامه ها در محیط نرم افزار SPSS از نظر معنی داری پاسخ ها مورد آزمون قرار گرفت. آزمون به کار گرفته شده به منظور ارزیابی معنی داری پاسخ ها کای اسکوتر بوده است. نتایج آزمون حاکی از معنی داری پاسخ های دریافت شده با توجه به مقادیر میانگین، انحراف معیار و نیز مقدار خطای (Sig) اندازه گیری شده می باشد. مشروح جزئیات مربوط به پرسش اول پرسشنامه در جدول ۱۰-۴ آمده است.

جدول ۳: شاخص زیستی کیفیت زندگی

عنوان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	خی دو	میزان خطا
نیود آلودگی هوا ناشی از وسایل نقلیه	۱۵۶	۱۰۵	۶۶	۳۹	۱۸	۲,۱۰۹۴	۱,۱۸۲۳۴	a۱۵۷,۱۷۲	۰,۰۰۰

۰,۰۰۰	a1۷۴,۰۴۷	۱,۲۷۷۶۹	۲,۱۲۲۴	۲۸	۴۳	۴۲	۱۰۶	۱۶۵	نبود آلودگی هوا ناشی از کارگاه‌ها و صنایع
۰,۰۰۰	a۴۱,۴۴۳	۱,۴۹۰۵۳	۲,۳۳۴۴	۶۳	۷۴	۷۰	۵۲	۱۲۵	نبود آلودگی صوتی ناشی از سروصدای ساکنین
۰,۰۰۰	a۱۱۰,۵۰۵	۱,۴۴۸۴۱	۲,۶۳۰۲	۷۸	۳۱	۳۸	۱۴۵	۹۲	نبود آلودگی صوتی ناشی از سروصدای وسایل نقلیه
۰,۰۰۰	a۲۴۷,۹۰۱	۱,۰۷۹۹۴	۱,۹۷۱۴	۱۶	۲۹	۳۵	۱۵۲	۱۵۲	نبود آلودگی صوتی ناشی از کارگاه‌ها و صنایع
۰,۰۰۰	a۶۱,۴۹۵	۱,۲۹۵۲	۲,۴۳۷۵	۳۵	۵۰	۸۲	۹۸	۱۱۹	نمای مناسب ساختمانها و دیوارها
۰,۰۰۰	a۶۱,۴۹۵	۱,۲۹۵۲	۲,۴۳۷۵	۳۵	۵۰	۸۲	۹۸	۱۱۹	وجود مبلمان مناسب در محله
۰,۰۰۰	a۶۱,۴۹۵	۱,۲۹۵۲	۲,۴۳۷۵	۳۵	۵۰	۸۲	۹۸	۱۱۹	وجود تبلیغات محیطی مناسب
۰,۰۰۰	a۱۵۷,۱۷۲	۱,۱۸۳۳۴	۲,۱۰۹۴	۱۸	۳۹	۶۶	۱۰۵	۱۵۶	جمع آوری مناسب زباله
۰,۰۰۰	a۱۷۴,۰۴۷	۱,۲۷۷۶۹	۲,۱۲۲۴	۲۸	۴۳	۴۲	۱۰۶	۱۶۵	بوی فاضلاب و آب های سطحی
۰,۰۰۰	a۴۱,۴۴۳	۱,۴۹۰۵۳	۲,۳۳۴۴	۶۳	۷۴	۷۰	۵۲	۱۲۵	امکان جداسازی زباله های قابل بازیافت
۰,۰۰۰	a۱۱۰,۵۰۵	۱,۴۴۸۴۱	۲,۶۳۰۲	۷۸	۳۱	۳۸	۱۴۵	۹۲	نظافت مناسب معابر
۰,۰۰۰	a۲۴۷,۹۰۱	۱,۰۷۹۹۴	۱,۹۷۱۴	۱۶	۲۹	۳۵	۱۵۲	۱۵۲	وجود سطل و مخازن زباله در معابر محله
۰,۰۰۰	a۷۲,۶۶۷	۱,۴۰۷۷	۲,۴۴۷۹	۴۶	۵۹	۵۱	۹۳	۱۳۵	شبکه مناسب جمع آوری فاضلاب

Source (Research findings)

شاخص اقتصادی کیفیت زندگی:

در پرسش بعدی در زمینه شاخص های اقتصادی کیفیت زندگی از مردم سوال شده است. در این زمینه نیز مولفه هایی نظیر اشتغال و درآمد مد نظر بوده است. وضعیت پاسخ ها حاکی از فراوانی بالای پاسخ ها در گزینه های کم و خیلی کم و متوسط می باشد که بیانگر وضعیت بد شاخص اقتصادی کیفیت زندگی در اسلامشهر می باشد. پاسخ های دریافتی پس از جمع آوری پرسشنامه ها در محیط نرم افزار SPSS از نظر معنی داری پاسخ ها مورد آزمون قرار گرفت. آزمون به کار گرفته شده به منظور ارزیابی معنی داری پاسخ ها کای اسکوتر بوده است. نتایج آزمون حاکی از معنی داری پاسخ های دریافت شده با توجه به مقادیر میانگین، انحراف معیار و نیز مقدار خطای (Sig) اندازه گیری شده می باشد. مشروح جزئیات مربوط به پرسش اول پرسشنامه در جدول ۱۱-۴ آمده است.

جدول ۴: شاخص اقتصادی کیفیت زندگی

عنوان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	خی دو	میزان خطا
رضایتمندی از امکان انتخاب شغل	۱۵۰	۲۱۲	۲۲	۰	۰	۱,۶۶۶۷	۰,۵۸۱۱۱	a۱۴۶,۶۸۸	۰,۰۰۰
رضایتمندی از شغل خود یا سرپرست خانوار	۰	۷۶	۲۷۴	۲۸	۶	۱,۹۰۶۳	۰,۵۷۰۴۳	b۴۶۶,۷۵۰	۰,۰۰۰
رضایتمندی از میزان ساعات کاری	۰	۹۹	۲۲۶	۵۴	۵	۱,۹۰۸۹	۰,۶۶۵۸۶	b۲۸۰,۷۷۱	۰,۰۰۰
رضایت از همکاران در محیط اشتغال	۰	۹۹	۲۲۶	۵۴	۵	۱,۹۰۸۹	۰,۶۶۵۸۶	b۲۸۰,۷۷۱	۰,۰۰۰
رضایتمندی از محیط فیزیکی اشتغال	۱۵۰	۲۱۲	۲۲	۰	۰	۱,۶۶۶۷	۰,۵۸۱۱۱	a۱۴۶,۶۸۸	۰,۰۰۰
رضایتمندی از میزان درآمد	۱۵۰	۱۰۷	۷۲	۱۰	۴۵	۲,۲۰۰۵	۱,۳۰۴۳	c۱۵۳,۲۱۴	۰,۰۰۰
رضایتمندی از هزینه های زندگی	۱۲۳	۹۱	۶۷	۴۹	۵۴	۲,۵۳۱۳	۱,۴۱۲۰۲	c۴۸,۵۰۰	۰,۰۰۰
رضایتمندی از توزیع ثروت و درآمد در جامعه	۱۷۰	۹۹	۶۲	۳۲	۲۱	۲,۰۴۹۵	۱,۱۹۶۲۳	c۱۸۹,۰۴۷	۰,۰۰۰

رضایتمندی از توزیع ثروت و درآمد در محله	۲۳۲	۱۱۲	۲۲	۱۵	۳	۱,۵۵۴۷	۰,۸۳۱۵۸	۴۱۸۹,۵۱۶	۰,۰۰۰
رضایتمندی از پس انداز در طول زمان	۱۶۶	۱۰۲	۷۸	۳۱	۷	۱,۹۸۷	۱,۰۶۰۷۳	۴۲۰۲,۶۴۱	۰,۰۰۰

Source(Research findings)

شاخص کالبدی کیفیت زندگی:

در آخرین پرسش در بخش سوالات مرتبط با بحث کیفیت زندگی در زمینه شاخص کالبدی سوال شده است در این زمینه ۴ مولفه حمل و نقل، مسکن، فضای سبز و تاسیسات و تجهیزات شهری در اسلامشهر مورد نظر بود است که پاسخ ها در این بخش نیز مشابه بخش های قبلی است به طوری که وضعیت پاسخ ها حاکی از فراوانی بالای پاسخ ها در گزینه های کم و خیلی کم و متوسط می باشد که بیانگر وضعیت بد شاخص اقتصادی کیفیت زندگی در اسلامشهر می باشد. پاسخ های دریافتی پس از جمع آوری پرسشنامه ها در محیط نرم افزار SPSS از نظر معنی داری پاسخ ها مورد آزمون قرار گرفت. آزمون به کار گرفته شده به منظور ارزیابی معنی داری پاسخ ها کای اسکوتر بوده است. نتایج آزمون حاکی از معنی داری پاسخ های دریافت شده با توجه به مقادیر میانگین، انحراف معیار و نیز مقدار خطای (Sig) اندازه گیری شده می باشد. مشروح جزئیات مربوط به پرسش اول پرسشنامه در جدول ۱۲-۴ آمده است.

جدول ۵: شاخص کالبدی کیفیت زندگی

عنوان	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار	خی دو	میزان خطا
میزان رضایتمندی از عرض مسیرهای پیاده رو	۱۷۰	۱۰۳	۶۱	۴۳	۷	۱,۹۹۴۸	۱,۱۰۳۰۳	۲۰۳۶,۶۰۴	۰,۰۰۰
میزان رضایتمندی از عرض مسیر های سواره	۱۲۶	۱۲۸	۶۰	۶۱	۹	۲,۲۱۶۱	۱,۱۳۴۶۲	۱۳۲۴,۴۳۲	۰,۰۰۰
وجود دست انداز در هنگام تردد	۱۵۳	۹۷	۴۹	۳۴	۵۱	۲,۳۰۴۷	۱,۴۰۹۹۲	۱۲۳۰,۵۰۰	۰,۰۰۰
رضایتمندی از هزینه حمل و نقل عمومی	۹۰	۱۳۳	۵۴	۳۹	۶۸	۲,۶۴۰۶	۱,۴۰۳۴۷	۶۹۰,۷۷۶	۰,۰۰۰
کیفیت پوشش خیابان ها و مسیرهای پیاده	۱۱۷	۹۷	۵۸	۶۱	۵۱	۲,۵۶۲۵	۱,۴۰۵۴۲	۴۲۰,۸۷۵	۰,۰۰۰
رضایت از زمان سفر	۱۳۶	۱۱۱	۵۲	۳۶	۴۹	۲,۳۵۱۶	۱,۳۶۶۳۶	۱۰۰,۶۰۹	۰,۰۰۰
دسترسی مناسب به پارکینگ عمومی	۱۳۹	۹۸	۷۵	۴۲	۳۰	۲,۲۸۶۵	۱,۲۷۲۸۲	۱۰۰,۵۵۷	۰,۰۰۰
رضایتمندی فاصله میان محل کار و سکونت	۱۱۰	۱۱۶	۷۷	۳۷	۴۴	۲,۴۵۰۵	۱,۳۰۵۸	۶۸,۹۹۵	۰,۰۰۰
رضایتمندی از وجود ایستگاه های تاکسی	۱۵۸	۱۳۹	۳۶	۲۳	۲۸	۲,۰۲۰۸	۱,۱۸۵۰۲	۲۲۶,۵۹۹	۰,۰۰۰
سراجه مناسب فضای سبز	۱۰۶	۸۳	۴۶	۱۱۷	۳۲	۲,۷۰۳۱	۱,۳۶۹۳۴	۷۱,۱۳۰	۰,۰۰۰
وجود تعداد کافی پارک و فضای سبز	۱۱۹	۱۲۴	۶۸	۵۳	۲۰	۲,۲۹۹۵	۱,۱۹۲۴	۱۰۲,۵۸۹	۰,۰۰۰
تنوع فضای سبز	۸۵	۹۵	۸۲	۴۱	۸۱	۲,۸۳۸۵	۱,۴۳۶۱۹	۲۲۴,۴۵۸	۰,۰۰۰
چگونگی حفظ و نگهداری از فضای سبز	۱۱۸	۱۰۷	۵۹	۴۱	۵۹	۲,۵۲۰۸	۱,۴۱۵۹	۵۸,۹۱۷	۰,۰۰۰
رضایت از اندازه واحد مسکونی	۱۰۵	۱۳۵	۴۷	۴۶	۵۱	۲,۴۸۷	۱,۳۵۵۷۱	۸۷,۰۴۲	۰,۰۰۰
رضایت از استحکام مسکن	۹۹	۹۲	۴۶	۶۰	۸۷	۲,۸۵۴۲	۱,۵۲۲۵۳	۲۶۸,۸۰۷	۰,۰۰۰
رضایت از قیمت خرید مسکن	۱۰۶	۴۸	۴۹	۸۲	۹۹	۳,۰۵۲۱	۱,۵۷۴۰۷	۳۸,۷۳۴	۰,۰۰۰
رضایت از اجاره بهای مسکن	۷۱	۱۱۳	۸۵	۴۹	۶۶	۲,۸۰۷۳	۱,۳۴۷۸	۲۹,۹۵۸	۰,۰۰۰
رضایت از حمایت های دولتی برای خرید مسکن	۱۰۸	۱۶۱	۴۹	۴۲	۲۴	۲,۲۵۲۶	۱,۱۶۱۲۷	۱۶۷,۱۲۰	۰,۰۰۰

۰,۰۰۰	a۶۳,۶۳۰	۱,۳۸۴۳۶	۲,۵۰۲۶	۳۷	۷۸	۵۶	۸۳	۱۳۰	رضایت از تعداد اتاق در واحد مسکونی
۰,۰۰۰	a۳۴,۱۷۷	۱,۵۱۵۴۸	۲,۹۶۸۷	۹۱	۵۷	۸۹	۴۳	۱۰۴	رضایت کلی از مسکن مورد تصرف
۰,۰۰۰	a۷۱,۱۸۲	۱,۳۶۶۸۶	۲,۴۶۶۱	۴۵	۵۷	۴۸	۱۱۶	۱۱۸	نورگیری محل سکونت
۰,۰۰۰	a۱۰۶,۰۲۶	۱,۱۷۴۲۷	۲,۳۰۹۹	۲۱	۴۸	۷۲	۱۳۱	۱۱۲	دسترسی به مراکز مذهبی (مسجد، حسینیه)
۰,۰۰۰	a۳۵,۸۷۰	۱,۵۰۴۳۴	۲,۷۲۴	۷۴	۵۲	۷۳	۶۴	۱۲۱	دسترسی به مراکز خرید
۰,۰۰۰	a۲۸,۳۱۸	۱,۴۹۱۷۴	۲,۷۲۶۶	۶۸	۶۶	۶۱	۷۱	۱۱۸	دسترسی مناسب به مراکز خرید و فروش روزانه
۰,۰۰۰	a۵۲,۰۴۲	۱,۵۰۹۷۲	۲,۶۳۵۴	۶۶	۶۵	۴۵	۷۹	۱۲۹	دسترسی مناسب به خدمات پستی (مراکز پیشخوان، پست بانک)
۰,۰۰۰	a۱۳۹,۲۰۳	۱,۱۸۲۵۱	۲,۲۰۰۵	۱۱	۶۶	۵۰	۱۱۹	۱۳۸	دسترسی مناسب به خدمات بانکی (بانک، عابربانک)
۰,۰۰۰	a۵۳,۸۶۵	۱,۴۳۲۲۴	۲,۵۷۸۱	۵۶	۶۳	۴۳	۱۰۷	۱۱۵	دسترسی مناسب به خدمات اداری
۰,۰۰۰	a۲۸,۵۵۲	۱,۳۵۶۷	۲,۶۹۷۹	۴۸	۷۷	۶۱	۱۰۷	۹۱	دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی (بیمارستان و درمانگاه)
۰,۰۰۰	a۱۱۵,۳۷۵	۱,۳۳۳۱۳	۲,۳۶۲	۴۳	۴۶	۳۹	۱۳۵	۱۲۱	دسترسی مناسب به خدمات فرهنگی (کتابخانه، فرهنگسرا، سینما و...)
۰,۰۰۰	a۷۰,۸۱۸	۱,۳۵۳۷۲	۲,۵۱۸۲	۴۸	۵۵	۴۹	۱۲۸	۱۰۴	دسترسی مناسب به خدمات آموزشی (دبستان، راهنمایی، دبیرستان)
۰,۰۰۰	a۱۶,۸۸۵	۱,۴۷۱۳۳	۲,۸۵۶۸	۷۷	۶۹	۵۱	۹۶	۹۱	دسترسی مناسب به امکانات ورزشی
۰,۰۰۰	a۱۰۶,۷۵۵	۱,۳۱۸۳۴	۲,۳۳۵۹	۲۳	۷۳	۶۲	۷۸	۱۴۸	دسترسی مناسب به مراکز تفریحی و سرگرمی

Source (Research findings)

آزمون T-test

در این بخش از پژوهش نتایج حاصل از آزمون T آورده می شود هدف از این آزمون سنجش وضعیت رضایت مندی پرسش شوندگان در زمینه شاخص های مختلف است. آزمون تست T تک نمونه ای آزمونی است که برای سنجش وضعیت پاسخ های دریافتی نسبت به میانگین پاسخ ها استفاده می شود. به نوعی این آزمون برای سنجش میزان موافقت پاسخ دهندگان نسبت به یک گزینه، در محیط نرم افزار SPSS استفاده می شود. در این بخش از پژوهش به منظور ارزیابی نظرات پاسخ دهندگان نسبت به شاخص های اجتماعی، اقتصادی، زیستی و کالبدی کیفیت زندگی در اسلامشهر از این آزمون استفاده می شود.

شاخص اجتماعی کیفیت زندگی

در بخش اول از پرسشنامه در زمینه وضعیت اجتماعی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر از مردم سوال شده است. این بخش شامل سه مولفه بوده است که شامل سرزندگی اجتماعی، امنیت محله و حکروایی شهری بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت اجتماعی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۶ مقاداره آماره $t = 21/67$ - و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش اجتماعی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است.

جدول ۶: شاخص اجتماعی کیفیت زندگی

اجتماعی	خطای انحراف از میانگین		انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	
	۴۰۰۷۸.		۷,۸۵۳۷۳	۴۱,۸۱۵۱	۳۸۴	
	Test Value = 50.5					
	95% Confidence Interval of the Difference		اختلاف میانگین ها	Sig. (2-tailed)	df	مقدار t
	حد بالا	حد پایین				
۷,۸۹۶۶۹-	۹,۴۷۲۹-	۸,۶۸۴۹۰-	۰۰۰.	۳۸۳	۲۱,۶۷۰-	

Source(Research findings)

شاخص زیستی کیفیت زندگی

در بخش دوم از پرسشنامه در زمینه وضعیت زیستی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر از مردم سوال شده است. این بخش شامل دو مولفه بوده است که شامل آلودگی های موجود در سطح شهر اسلامشهر و بهداشت محیط بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت زیستی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۷ مقدره آماره $t = 32/79$ - و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش زیستی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است.

جدول ۷: شاخص زیستی کیفیت زندگی

زیستی	خطای انحراف از میانگین		انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	
	۲۶۲۳۹.		۵,۱۴۱۸۱	۳۲,۸۹۵۸	۳۸۴	
	Test Value = 41.5					
	95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	مقدار t
	جد بالا	حد پایین				
-۸,۰۸۸۳	-۹,۱۲۰۱	-۸,۶۰۴۱۷	۰۰۰.	۳۸۳	-۳۲,۷۹۱	

Source(Research findings)

شاخص اقتصادی کیفیت زندگی:

در بخش سوم از پرسشنامه در زمینه وضعیت اقتصادی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر از مردم سوال شده است. این بخش شامل دو مولفه بوده است که شامل وضعیت درآمد و وضعیت اشتغال بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت اقتصادی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۸ مقدره آماره $t = 32/79$ - و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش اقتصادی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است.

جدول ۸: شاخص اقتصادی کیفیت زندگی

اقتصادی	خطای انحراف از میانگین		انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	
	۲۹۲۷۷.		۵,۷۳۷۱۷	۱۹,۳۸۰۲	۳۸۴	
	Test Value = 29.5					
	95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	مقدار t
	حد بالا	حد پایین				
-۹,۵۴۴۱	-۱۰,۶۹۵۴	-۱۰,۱۱۹۷۹	۰۰۰.	۳۸۳	-۳۴,۵۶۵	

Source(Research findings)

شاخص کالبدی کیفیت زندگی

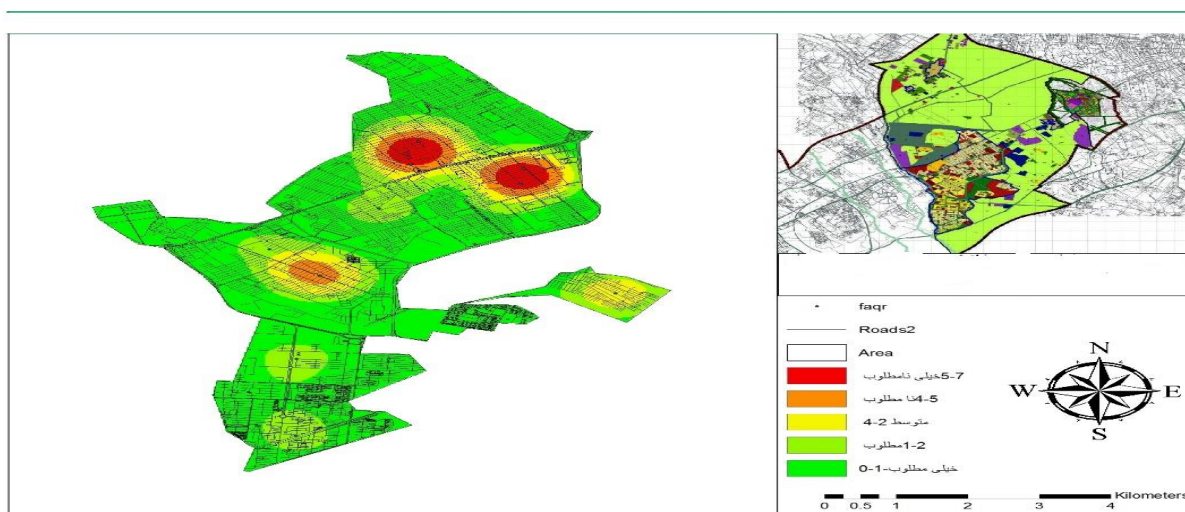
در بخش پایانی از پرسشنامه در زمینه وضعیت کالبدی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر از مردم سوال شده است. این بخش شامل چهار مولفه بوده است که شامل وضعیت حمل و نقل، وضعیت مسکن، فضای سبز و وضعیت دسترسی به تاسیسات و تجهیزات شهری بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت کالبدی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۹ مقدار آماره $t = 18/75 -$ و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش کالبدی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است.

جدول ۹: شاخص کالبدی کیفیت زندگی

کالبدی	تعداد		میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف از میانگین	
		۳۸۴	۸۰,۵۲۶۰	۱۵,۶۴۸۲۰	۷۹۸۵۴.	
Test Value = 95.5						
کالبدی	مقدار t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					حد بالا	حد پایین
	-۱۸,۷۵۲	۳۸۳	۰۰۰.	-۱۴,۹۷۳۹۶	-۱۶,۵۴۴۰	-۱۳,۴۰۳۹

Source(Research findings)

شکل ۲: تحلیل فصایی وضعیت کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر

Source: (<http://mbot.ir>&Research findings)

نتیجه گیری و دستاورد علمی و پژوهشی

کیفیت زندگی شهری یکی از مهمترین حوزه های مطالعات شهری در کشور های مختلف است که در برنامه ریزی شهری می توان آن را با توجه به شاخص های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی و روانی در دو وجه عینی (کمی) و ذهنی (کیفی) تعریف کرد. در این زمینه مطالعات گسترده ای به انجام رسیده است که در قسمت پیشینه پژوهش مورد اشاره قرار گرفته است. مطالعات کیفیت زندگی در دهه های اخیر مورد توجه بسیاری از نظریه پردازان

قرار گرفته است به طوری که از نظر درک اهمیت و ضرورت پژوهش هایی از این دست می توان از نتایج مطالعات کیفیت زندگی به ارزیابی سیاست ها، رتبه بندی مکان ها، تدوین استراتژی های مدیریت و برنامه ریزی شهری استفاده کرد و درک اولویت بندی مسائل اجتماع برای برنامه ریزان و مدیران شهری به منظور ارتقای کیفیت زندگی شهروندان را تسهیل کرد. یافته های کیفیت زندگی می تواند برای بازشناسی استراتژی های سیاسی قبلی و طراحی سیاست های برنامه ریزی آینده استفاده شود (Lee, 2008: 127). همچنین مطالعه کیفیت زندگی می تواند به شناسایی نواحی مسأله دار، علل نارضایتی مردم، اولویت های شهروندان در زندگی، تأثیر فاکتورهای اجتماعی - جمعیتی بر کیفیت زندگی و پایش و ارزیابی سیاست ها و استراتژی ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند. کما اینکه یکی از دستاورد های پژوهش حاضر ارائه الگویی در جهت سنجش فضایی کیفیت زندگی در اسلامشهر خواهد بود. از طرف دیگر، هدف مطالعات کیفیت زندگی و کاربرد آن، این است که مردم قادر به داشتن کیفیت زندگی مطلوب باشند و راههای رسیدن به این کیفیت زندگی را به ما نشان می دهد. لذا با توجه به مطالب عنوان شده در فوق ضرورت و اهمیت پژوهش حاضر ادراک می گردد. البته پژوهش حاضر از جهات مختلفی با پژوهش های یاد شده دارای افتراقاتی است. به عنوان نمونه در مقاله خواجه شاهکویی عمده تاکید بر ارتباطات و روابط کیفیت زندگی در ابعاد اقتصادی و اجتماعی با بعد کالبدی مد نظر بوده است در حالی که در این مقاله هدف بررسی هر یک از مولفه های اقتصادی، اجتماعی، کلبدی، زیستی به صورت جدا گانه به منظور دست یابی به الگویی فضایی از وضعیت کیفیت زندگی در اسلامشهر بوده ایم. در مقاله پور احمد و همکاران هدف ارزیابی میزان رضایت مندی ساکنان از زندگی خود بوده است که در این مسیر به بیان ارتباطات کیفیت زندگی و مسئله رضایت مندی نیز پرداخته شده است اما نکته ای که در این پژوهش مورد توجه است بحث الگوی فضایی یاد شده از کیفیت زندگی در اسلامشهر است. در این پژوهش در گام اول وضعیت اجتماعی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر از مورد بررسی واقع شد این بخش شامل سه مولفه بوده است که شامل سرزندگی اجتماعی، امنیت محله و حکروایی شهری بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت اجتماعی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۶ مقاداره آماره $t = 21/67$ - و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش اجتماعی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است. در گام دوم از پرسشنامه در زمینه وضعیت زیستی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر از مردم سوال شده است. این بخش شامل دو مولفه بوده است که شامل آلودگی های موجود در سطح شهر اسلامشهر و بهداشت محیط بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت زیستی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۷ مقاداره آماره $t = 32/79$ - و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش زیستی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است. در گام سوم وضعیت اقتصادی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر مورد سنجه واقع شد. این بخش شامل دو مولفه بوده است که شامل وضعیت درآمد و وضعیت اشتغال بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت اقتصادی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۸ مقاداره آماره $t = 32/79$ - و در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر

(۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش اقتصادی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است. در بخش پایانی به وضعیت کالبدی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر پرداخته شد. این بخش شامل چهار مولفه بوده است که شامل وضعیت حمل و نقل، وضعیت مسکن، فضای سبز و وضعیت دسترسی به تاسیسات و تجهیزات شهری بوده است. جمع بندی پاسخ های دریافتی در این بخش نیز حاکی از عدم رضایت کلی پاسخ گویان نسبت به وضعیت کالبدی کیفیت زندگی در اسلامشهر است به گونه ای که مطابق جدول ۹ مقاداره آماره ۱۸/۷۵ t - در سطح معنی داری ۹۵ درصدی (مقدار sig برابر ۰,۰۰۰) بوده است که حاکی از عدم تناسب وضعیت کیفیت زندگی در بخش کالبدی است. سایر جزئیات در جدول زیر آمده است. در پایان پس از ورود اطلاعات به نرم افزار GIS به الگوی فضایی خاصی از وضعیت کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر دست یافته ایم. انطباق این الگو با وضعیت اقتصادی شهر اسلامشهر بیانگر این مطلب است که به هر نسبت که میزان کیفیت زندگی در مناطق مختلف پایین است (باتوجه به خروجی آماره های استنباطی پرسشنامه) میزان رضایت اجتماعی نیز پایین است. بررسی وضعیت کیفیت زندگی از نظر متغیر های و شاخص های اقتصادی بویژه از نظر سطح درآمد سرانه، که آمار و اطلاعات آن در قالب مشاهدات نگارنده و نیز مصاحبه هایی با مسئولان شهری در شهرداری اسلامشهر احصاء شده است نیز پس از جمع آوری و کد گذاری وارد نرم افزار GIS شده و خروجی این اطلاعات در قالب شکل شماره ۲ آمده است برآیند شکل شماره ۲ بیانگر وضعیت پایین کیفیت زندگی در محله های قائمیه، مهدیه، زر افشان، صادقیه و نیز محدوده هایی از شهرک واوان و شهرک امام حسین نسبت به سایر محلات است. با توجه به نتایج و دستاورد های این پژوهش به منظور تکمیل فرآیند پژوهش پیشنهادات زیر ارائه می گردد:

الف) بعد اقتصادی:

در این حوزه به نظر می آید ایجاد زمینه های اشتغال پایدار و افزایش درآمد سرانه در محدوده های دارای کیفیت پایین زندگی می تواند تا حدود بسیاری در ارتقای وضعیت اجتماعی و اقتصادی موثر باشد. در این زمینه می توان علاوه بر ایجاد مشاغل دولتی با استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی، شرکت های دانش بنیان، تعاونی ها و استفاده از ظرفیت عظیم بسیج در ایجاد کسب و کار های ارزان در خانواده ها تا حدود بسیاری این مسئله را پوشش داد. علاوه بر آن اعطای تسهیلات بانکی با سود های حداقلی و نیز تنفس های مناسب در زمان باز پرداخت آن، تقویت مراکز فنی و حرفه ای در زمینه مهارت آموزی با مهارت جوینان می توان فعالیت های مناسبی داشت.

ب) بعد اجتماعی:

ارتقای وضعیت اجتماعی کیفیت زندگی در شهر اسلامشهر مستلزم استفاده از ظرفیت بالای خانواده و آموزش و پرورش است. البته در زمینه آموزش برنامه ها و تاثیرات آن ممکن است بلند مدت باشد اما در عوض می تواند سرمایه با ارزشی در زمینه تامین کیفیت زندگی اجتماعی پایدار در آینده باشد. آگاهی خانواده ها و تعامل بیشتر آن با سازمان های دیگر از جمله پلیس انتظامی و مدارس نیازمند برنامه ریزی های مدون و دقیق است. استفاده از ظرفیت مساجد، هیات مذهبی، بسیج و ... نیز می تواند در ارتقای آن موثر است.

ج) کالبدی:

تمام عرصه های شهری دارای فضا هایی است که از نظر اصول شهرسازی ناهمگون و آشفته است. در این زمینه نیاز است در سازمان های ذیربط از جمله شهرداری مطالعات دقیق و بر پایه فناوری هایی نظیر GIS با استفاده از متخصصان و دانش آموخته گان این عرصه علمی صورت گیرد و این زمینه ها از فضای شهری پاک گردد که البته کاری دشوار و نیازمند برنامه ریزی بلند مدت است.

– **Persian references:**

- Abdollahi, Mohammad (2008), Social Issues in Iran: Goals and Needs. In Proceedings of the Iranian Social Issues Second Edition, Tehran: Ageh Publications and Iranian Sociological Association. Pp. 34-9
- Amini, Mehdi (2006) Quality of Life Indicators of Citizenship and the Role and Duties of the Government, Seventh International Conference on Quality Management, Tehran(in persian)
- Fatemeh Rahimbakhsh et al. (2018) Title Evaluation of Quality of Life in Villages of Astana and Baba Regrets in Lorestan Province, Journal of Housing and Rural Environment, Spring
- Ghalibaf et al. (2011) Urban Quality of Life (Case Study of Dafed Abad Neighborhood) Journal of Geography, Volume 9, Number 31, Winte
- Khajeh Shahkahi et al. (2014) Survey of Quality of Life in Urban Area (Neyshabour City Case Study), Journal of Urban Management, Volume 13, Number 35, p. 103
- Lotfi Sedigheh (2009) Concept of Urban Quality of Life; Definitions, Dimensions and Its Measurement in Urban Planning, New Attitudes in Human Geography, Volume 1, Number 4, Autumn
- Lotfi, Sedigheh (2009), The Concept of Urban Quality of Life: Definitions, Dimensions and Measurements in Urban Planning, Journal of Human Geography Research, 1st Year, No 4, Autumn(in persian)
- Mokhtari, Marzieh & Nazari, Javad (2010), Sociology of Quality of Life, Sociology Publications. No. 6, 24, Spring
- Parnoon, ziba 2008: Quarterly Arman shahr Volume 4, Issue 3, Fall
- Pour Jafar, Mohammad Reza et al (2005) Planning of Quality of Life in Urban Centers, Definitions and Indicators, Urban Places, No. 12(in persian)
- Pur Ahmad et al (2011) Classification Analysis of Urban Quality of Life Using SAW Model, Journal of Human Geography Research, Volume 44, Number 4, Winter
- Razvani et al. (2010) Development and Measurement of Quality of Life Indicators (Case Study of Nourabad City of Lorestan Province), Urban and Regional Research and Research, Volume 1, Number 2, Autumn
- Shah Hosseini & Tavakoli (2013) Analysis of Urban Quality of Life Indicators of Ward Ward District 21, Tehran, Environmental Impact Magazine,

– **Latin references:**

- Boyer, R., Savageau, D. (1981).Places Rated Almanac. Rand McNelly, Chicago. Dissart, J. Deller, S. (2000)."Quality of Life in the Planning Literature". Journal of Planning Literature, 15: 135-161
- Gutiérrez Rodriguez, P.; Vazquez Burguete, J.; Vaughan, R.; Edwards, J.2009. The Transformation of Municipal Services: towards Quality in the Public Sector, Spain.Helsinki, Finland
- Lee, Y.-J., 2008, Subjective quality of life measurement in Taipei, Building and Environment, 43(7): 1205-1215.
- Liu, B.C. (1976).Quality of Life Indicators in US Metropolitan Areas: A Statistical Analysis", Praeger, New York.
- Mc crea, Rod, Tung-Kai Shyy & Robert Smsom (2004): Modelling Urban Quality of Life in South East Queensland by linking subjective and objective indicators, 28th Australian and New Zealand regional Science Association
- Megone, C. (1990).The quality of life: Starting from Aristotle. In: Baldwin, S., Godfrey, C.
- Megone, C. (1990).The quality of life: Starting from Aristotle. In: Baldwin, S., Godfrey, C. International annual Conference, Wollongong, NSW, 28th September to 1 October.
- Rahman, Mielhamer & Wandschaneder (2003): Measurin the Quality of Life Across Countries: A sensitivity analysis of well-being indices, wider international conferences on inequality, poverty and human well-being, May 30-3 2003,
- Stover, M.E., Leven, C.L. (1992),.Methodological issues in the determination of the quality of life in urban areas. Urban Studies 29 (5), 737-754.
- Sufian, A.J.M. (1993).A multivariate analysis of the determinants of urban quality of life in the world's largest metropolitan areas. Urban Studies, 30(8):1319-1329.
- Tuan seik, Foo, (2000), " Subjective assessment of urban quality of life in Singapore(1997-1998)".